

Managementsamenvatting

Een selectie uit de Monitor Sport en corona III – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector.

Redactie

Ine Pulles

Peter van Eldert

Peter Nafzger

Hugo van der Poel

Oplegger – Managementsamenvatting

Dit document bevat de managementsamenvatting van de Monitor Sport en corona III - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in een beknopte samenvatting van de gevolgen van de getroffen maatregelen op de sportsector. Het hoofdstuk gaat over sport en bewegen in tijden van corona, de gevolgen voor de sportsector, inkomstenderving en schade, en de gezondheidseffecten van de coronacrisis. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona III, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona III

In de Monitor Sport en corona III worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die eind april 2021 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds eind november 2020. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste twee uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste twee monitoren Sport en corona¹² zijn respectievelijk begin juli 2020 en eind november 2020 naar de Tweede Kamer gestuurd. De insteek van deze derde monitor is te komen tot een zo goed mogelijke schatting van het omzetverlies en de directe schade voor de diverse deelsectoren van de sportsector.

De Monitor Sport en corona III, uitgevoerd door het Mulier Instituut, is de derde overzichtsstudie in een serie monitors vanuit het kennisconsortium Sport en corona. In dit consortium hebben het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen op verzoek van de uitvoeringsalliantie van het Nationaal Sportakkoord (ministerie van VWS, Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF) hun krachten gebundeld. Met als belangrijkste opdracht voor het Mulier Instituut om de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sport te monitoren. Kenniscentrum Sport & Bewegen heeft het platform www.sportencorona.nl ontwikkeld om de beschikbare kennis, data en praktijkvoorbeelden te delen.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

Managementsamenvatting

In deze derde Monitor Sport en corona bundelen we de tot nu toe beschikbare coronaonderzoeken in de sportwereld en geven we een beeld van de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De eerste Monitor Sport en corona verscheen begin juli 2020 en de tweede in november van dat jaar.

Sport en bewegen in tijden van corona

De coronamaatregelen hebben een negatieve invloed op de sportdeelname. Nederlanders zijn sinds het begin van de coronacrisis minder gaan sporten en bewegen. Wel lijkt het erop dat frequente sporters alternatieven hebben gevonden voor sporten in verenigings- en groepsverband. De ongeorganiseerde sport profiteert van de coronacrisis. Het aandeel volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijnen lijkt niet gedaald. Dit is het gevolg van een toename in wandelen, huishoudelijk werk, tuinieren en klussen. Dit zijn activiteiten die we sinds het begin van de coronacrisis massaal zijn gaan doen omdat andere (beweeg)activiteiten niet mogelijk waren of omdat we meer vrije tijd hadden.

Sportverenigingen en sportondernemers moeten er serieus rekening mee houden dat het sportlandschap versneld is heringericht. De veranderingen die zich het afgelopen jaar in de sport- en beweegdeelname hebben voorgedaan zullen niet zomaar ongedaan worden gemaakt als de coronamaatregelen helemaal zijn ingetrokken.

In de vorige monitoren constateerden we dat niet iedereen even hard door de coronacrisis wordt geraakt. Dit is nog altijd het geval. Kwetsbare groepen en mensen met een lage sociaaleconomische status worden het hardst geraakt als het gaat om sport- en beweegdeelname, maar ook in hun gezondheid. De sociale kloof lijkt alsmaar groter te worden.

De sport is nog niet van het coronavirus verlost

Er zijn grote verschillen tussen de deelsectoren in de mate waarin zij worden getroffen. Sommige sectoren, zoals de evenementensector en de sportondernemers, zagen nagenoeg hun volledige omzet wegvallen. Verenigingen maken zich op hun beurt zorgen over een teruglopend ledental. Ook bij sportbonden speelt dit: meer dan veertig sportbonden verloren in totaal ruim 150.000 leden.

Niet alleen tussen de deelsectoren, maar ook daarbinnen zijn verschillen zichtbaar. In de coronamaatregelen wordt onderscheid gemaakt tussen binnen- en buitensport. Waar buitensport, zij het met enige beperkingen, mogelijk bleef, had de binnensport lange tijd met een volledige sluiting te maken. Binnensporten werden dan ook lange tijd aanzienlijk minder beoefend. Daarnaast zijn binnensportverenigingen negatiever over hun toekomst dan buitensportverenigingen en maken zij zich vaker zorgen over het ledenverloop en de beperkte aanwas van leden. Het is aannemelijk dat teamsporten harder worden geraakt dan individuele sporten. NOC*NSF signaleert dat leden in dit lopende jaar hun lidmaatschap alsnog op willen zeggen als zij niet snel weer kunnen sporten op de manier die zij graag willen, met competities 'dichtbij' en ontmoeten na afloop.

Al met al is er met de recente versoepelingen meer mogelijk en heeft de sport haar deuren (gedeeltelijk) kunnen openen, maar terug bij het oude normaal zijn we niet. Tot 5 juni golden beperkingen op groepsmaat en waren groepslessen niet toegestaan. Sportscholen en zwembaden mochten weer open en er is weer omzet, maar die is lager dan tijdens het 'oude normaal'. We zullen voorlopig nog niet van het coronavirus verlost zijn. Afstand houden, mondkapjes dragen en

andere maatregelen zullen naar verwachting nog lang onderdeel zijn van het dagelijks leven. Zo ook in de sport.

Inkomstenderving en schade

Voor de breedtesportsector (sportverenigingen, sportondernemers, gemeenten en sportbonden) komen we voor heel 2020 uit op een omzetverlies van iets meer dan 1,8 miljard euro. De kostenbesparingen worden ingeschat op ongeveer 782 miljoen euro en de ‘opbrengsten’ uit steunmaatregelen afgerond op 534 miljoen euro. De directe schade komt daarmee uit op 537 miljoen euro.

De geschatte schade voor het jaar 2020 komt ongeveer 200 miljoen euro lager uit dan de schatting van de schade in de tweede Monitor Sport en corona. Dat we nu uitkomen op een lagere schade dan in het najaar van 2020 komt doordat de sportsector een hogere kostenbesparing heeft doorgevoerd, waarvan de mate tussen en binnen deelsectoren verschilt, en omdat we een completer beeld hebben van de uitkering van steunmaatregelen over 2020.

Het omzetverlies en de financiële schade zijn zonder meer het grootst bij de sportondernemers. Van het totale omzetverlies van 1,8 miljard euro zit 1,4 miljard bij de sportondernemers. De meeste omzetzerving is en wordt veroorzaakt door het wegvallen van transacties. We zien dit terug bij de meeste sportondernemers en bij sportevenementen en betaald voetbal. Waar sportverenigingen en sportbonden flinke kostenbesparingen hebben doorgevoerd en de steunmaatregelen het financiële verlies beperkt hebben gehouden, blijkt bij de sportondernemers dat de kostenbesparingen en compensatie vanuit steunmaatregelen niet afdoende zijn om het verlies te beperken. Sportondernemers lijken deze tekorten voornamelijk op te vangen door, naast verdere bezuinigingen, schulden aan te gaan en eigen geld in de onderneming te steken.

Naast de financiële schade hebben de coronamaatregelen andere vormen van schade tot gevolg. Zo was plezier beleven aan sport en bewegen gezien de beperkingen lange tijd niet vanzelfsprekend. Ook al is individueel en ongeorganiseerd sporten gedurende de gehele coronacrisis mogelijk gebleven, de sociale contacten en gezelligheid van sport zijn wegge gevallen. Sportaanbieders en gemeenten hebben noodgedwongen moeten bezuinigen, waardoor sportaanbod verdwijnt of onderhoud wordt uitgesteld. Dit heeft gevolgen voor de sportinfrastructuur: het aanbod wordt minder divers in een kwalitatief minder goede sportomgeving. Bij veel sportbonden nam het ledenaantal sinds het begin van de coronacrisis af.

Gezondheid en vitaliteit

In de slotbeschouwing reflecteren we op de bevindingen uit deze monitor en wordt ingegaan op de (potentiële) bijdrage van sport en bewegen aan de veranderingen in de gezondheid van Nederlanders. Gezondheidsrisico's zijn ongelijk verdeeld en de huidige tijd trekt een zware wissel op het dagelijks leven van jongeren en jongvolwassenen. Het wegvallen van de sportactiviteiten, naast alle andere (sociale) activiteiten die tijdens de lockdown(s) niet mogelijk waren, zal geen positieve bijdrage geleverd hebben aan het psychisch welbevinden van deze leeftijdsgroepen. Corona heeft het belang van een gezonde leefstijl benadrukt en de gezondheidswaarde van sport en bewegen is inmiddels onomstotelijk bewezen. Daarnaast hebben intensieve beweegactiviteiten als sporten en fietsen positievere gezondheidseffecten dan laagintensieve beweegactiviteiten als wandelen of tuinieren. De verandering in beoefende activiteiten door corona kan op de langere termijn dan ook doorwerken in de gezondheid van Nederlanders. Om die reden zou het logisch zijn om sport en bewegen in de huidige crisis te benutten om (mentale) gezondheidsrisico's zoveel als mogelijk te beperken. In die hoedanigheid zou sport en bewegen een preventieve functie kunnen vervullen. In plaats van deze functie te benutten is de sportsector echter juist lange tijd gesloten geweest.

